

SPREKEND HAVO 5

In de aansluiting tussen het voortgezet onderwijs en het hbo gaat het bij de moderne vreemde talen nog wel eens mis. Om de doorstroming te verbeteren zetten het Lauwers College en de Hanzehogeschool het project 'Sprekend havo 5' op.

Anne Beeker, Lydia Altenburg
& Tjeerd Zijlstra

Taaldocenten van het Lauwers College (vo) en de Hanzehogeschool (hbo) onderzochten de integratie van het ERK in het vo en hbo, daarin ondersteund door Anne Beeker van de Stichting Leerplan Ontwikkeling (SLO). Het idee was dat de betrokken docenten zich bewust werden van het bestaan en van de mogelijkheden van het Europees Referentiekader (ERK), en dus ook van de noodzaak om aan de weg tussen voortgezet onderwijs en hoger beroepsonderwijs te timmeren. Natuurlijk speelden leerlingen en studenten een belangrijke rol. In dit artikel wordt het proces beschreven van theoretische verkenning tot een praktische uitvoering.

Het Lauwers College in Buitenpost is al geruime tijd bezig om het mvt-onderwijs te vernieuwen en tegelijkertijd 'ERK-proof' te maken. Projectleider Tjeerd Zijlstra heeft in samenwerking met SLO een begin gemaakt met het samen met de mvt-collega's ontwikkelen van taaltaken voor Duits, Engels en Frans in de brugklas. Deze taaltaken worden gebruikt in samenhang met de leergangen; het is de bedoeling komend schooljaar taaltaken voor het tweede leerjaar te ontwerpen.

Ook aan de andere kant van het klassenspectrum wordt er door een aantal collega's geëxperimenteerd. Alle tweedefase-pta's van het Lauwers College zijn inmiddels voorzien van ERK-niveaus. Een groep van ruim 40 havo 5-leerlingen met het profiel Economie & Maatschappij nam deel aan het hier beschreven project, uitgevoerd in samenwerking met talendocenten van de opleiding International Business and Languages (IBL)* van de Hanzehogeschool in Groningen.

Inventarisatie

De deelnemende groepen hebben in de eerste jaarhelft vooral aandacht besteed aan een inventarisatie van bruikbare en beschikbare taaltaken. Daarbij werd duidelijk dat op de IBL-opleiding, net als op het Lauwers College, het gebruik van het ERK nog grotendeels in de pioniersfase zat. Bij een opleiding als IBL werd – zoals te verwachten was – een aantal gesprekstaken en spreektaken gekozen waarbij onderhandelingen voeren en afspraken maken belangrijk waren. Verder werd een inschatting gemaakt van de instapwensen voor de verschillende moderne vreemde talen op de IBL-opleiding, zodat die gekoppeld konden worden aan de gewenste ERK-uitstroomniveaus in het pta van het Lauwers College.

Foto: Anda van Riet

Daarmee was het theoretisch kader geschetst, maar doel van het project was ook om leerlingen daadwerkelijk beter zicht te laten krijgen op wat er zoal van hen verwacht wordt qua taalbeheersing op een hbo-opleiding. Een logische volgende zet was een aantal taaltaken zoals die worden uitgevoerd op IBL daadwerkelijk te laten toelichten en begeleiden door docenten die aan de IBL-opleiding lesgeven.

Uitwisseling

Op 25 september 2008 was het zover: Anna Maas-Dokter, hbo-docente Duits, en haar collega Engels, Louisa Rengers-Pleiter, lieten de Groningse campus achter zich om op weg te gaan naar het Lauwers College. Met assistentie van de Lauwerscollega's Duits (Theo Triemstra) en Engels (Jolinda Kos en Tjeerd Zijlstra) bereidden ze de leerlingen voor op een viertal taaltaken: twee voor Duits en twee voor Engels. Voor Duits moesten de leerlingen een telefoongesprek voorbereiden met een Duitse zakenrelatie en een gesprek met een Duitse vriend(in) in een restaurant. Voor Engels bestonden de taaltaken uit de spelopgave 'Stranded in the desert' – een taak waarbij overlevingsstrategieën moesten worden uitgedacht –, en een telefoongesprek met de Personal Assistant, oftewel PA, van Michael Jordan

waarin misverstanden met betrekking tot gratis kaartjes voor een basketbalwedstrijd uit de weg moesten worden geruimd.

De leerlingen kregen drie weken voorbereidingstijd. Op 16 oktober reed de bus voor en bracht hen naar de Hanzehogeschool, waar ze de taaltaken ten uitvoer

Doelen van het project 'Sprekend havo 5'

Het doel van het project was het in kaart brengen van de benodigde taalniveaus voor de verschillende moderne vreemde talen en het op deze manier verbeteren van doorgaande leerlijnen vo-hbo. Hiervoor moesten de gevraagde competenties met behulp van het ERK concreet gemaakt worden en het ERK ingebed worden in de bestaande curricula. Binnen Europa speelt het ERK als beschrijvingsinstrument van te bereiken taalniveaus een steeds belangrijkere rol. Dit project beoogde door middel van toepassing van de *can-do statements* uit het ERK inzichtelijk te maken welke taalniveaus per mvt nodig zijn voor de vervolgopleiding International Business and Languages (IBL) van het hbo.

De leerlingen waren unaniem van oordeel dat het eerst wel eng was om voor publiek in een andere taal iets te moeten presenteren, maar ook dat je daar natuurlijk wel veel van leert

moesten brengen op het Instituut voor Marketing & Management. Ter begeleiding van de groep van zo'n 40 leerlingen was aan derdejaarsstudenten van het Instituut voor Marketing & Management door Lydia Altenburg – verantwoordelijk voor de uitvoering van het project op de Hanzehogeschool – gevraagd de uitvoering van de taaltaken te begeleiden en eventueel nog de puntjes op de i te zetten. Dat contact was voor de havisten ook erg interessant om wat meer van de studierichting IBL te weten te komen. Een twaalfde derdejaars met de buitenlandstage al achter de rug had zich voor deze begeleiding opgegeven. Met deze klus waren voor hen zogenoemde praktijkpunten te verdienen, waardoor het voor alle partijen een win-winsituatie werd.

Biefstuk bestellen in het Duits

Het werd een bijzondere ochtend: in de indrukwekkende, moderne ruimte De Appel, vlak onder de 'Toren' van de Hanzehogeschool, werd er enthousiast de laatste hand gelegd aan de taaltaken en toen was het zover: presenteren maar... En dat terwijl de camera op je gericht staat, want voor de uiteindelijke beoordeling werden de presentaties ook nog eens gefilmd. Aanvankelijk nog wat aarzelend, maar vervolgens steeds vlotter presenterden leerlingen in het Engels de verschillende oplossingsstrategieën voor het overleven in de woestijn.

Na de koffiepauze was de beurt aan de Duitse groepen om te presenteren, waarbij ook bij hen na een tijdje het ijs brak en leerlingen steeds lossier kwamen. Maar dat je nu juist een Engels woord nodig hebt om biefstuk in het Duits te bestellen!

Reacties

Na afloop werden vier leerlingen geïnterviewd: Wieteke de Vries, Anna van der Zwan, Herman Pilat en Danny te Nijenhuis. Ze waren unaniem van oordeel dat het eerst wel eng was om voor publiek in een andere taal iets te moeten presenteren, maar ook dat je daar natuurlijk wel veel van leert. Wieteke was aanvankelijk nogal onder de

indruk van de nieuwe omgeving en vergeleek het met het gevoel dat je als brugklasser hebt op de middelbare school. Herman vond dat ze met zijn groepje erg serieus bezig waren geweest, veel serieuzer dan normaal op school. Danny had wel graag wat meer voorbereidingstijd gehad, want zijn groepje was nou net als eerste aan de beurt geweest. En je leert toch ook veel van het kijken naar hoe anderen het doen. Anna, tot slot, vond het allemaal rustig en relaxt toegegaan, iedereen had zo leuk gereageerd. Ze had eerst bij zichzelf gedacht dat er straks allemaal studenten bij zouden staan die het veel beter konden dan zij. Maar dat was allemaal erg meegevallen.

De leerlingen hadden ook nog een aantal goede tips ter verbetering van dit project, die vooral op het gebied van de tijdsplanning lagen: minder tijd tussen het bezoek van de hbo-leraren aan de school en hun tegenbezoek aan de hbo-instelling, en meer voorbereidingstijd op de dag zelf, voorafgaand aan het eigenlijke presenteren.

Rendement

Het is bijzonder zinvol om een dergelijk uitwisselingsproject tussen een hbo-instelling en een havoafdeling van een school te realiseren. Leerlingen krijgen een beter beeld van wat er van hen op het gebied van talenkennis en toepassing van bijvoorbeeld de gespreksvaardigheid verwacht wordt in het hoger onderwijs. Docenten van het hbo stellen hun beeld bij over hoe het toegaat op een havoschool en studenten die assisteren, doen waardevolle ervaring op in het coachen en begeleiden, omdat ze als gastheer of gastvrouw een officiële taak hebben die ze ook nog in de vreemde taal uitvoeren. De hbo-instelling wordt bovendien gestimuleerd te kijken of het bereikte (ERK-)taalniveau op een havo wel goed aansluit op wat er in het hbo van leerlingen wordt verwacht en na te denken over het publiceren van gewenste beheersingsniveaus op de eigen website en in het weringsmateriaal.

Ten slotte heeft dit project een draaiboek opgeleverd dat door andere hogescholen die een soortgelijk project willen opzetten, kan worden overgenomen. Het is op te vragen bij Lydia Altenburg, van de Hanzehogeschool, <y.t.l.altenburg@pl.hanze.nl>. ■

NOOT
*IBL is een studierichting binnen het Instituut voor Marketing & Management. Er wordt gewerkt met taalportfolio's, en het mvt-onderwijs wordt er op den duur geheel taakgeïntegreerd gemaakt.

DICHTER DES VADERLANDS

In het kader van de verkiezingen voor de Dichter des Vaderlands bestaat mijn bijdrage dit keer uit een gedicht. Af en toe sla ik zelf aan het dichten. Onderstaand gedicht was een opdracht op een schrijfcurcus: lees het gedicht 'Zondag' van Remco Campert.

ZONDAG

Zondag had ik me voorgesteld in de hangmat door te brengen tussen de stevige stammen van de bomen dicht boven de aarde en van de hemel ver genoeg verwijderd om me een mens op zijn plaats te voelen Maar het regende

Schrijf een soortgelijk gedicht, met dezelfde opbouw en vorm: vrij naar. Het is een aardige manier om gedichten goed te lezen en er creatief mee bezig te zijn. Het kan overigens in alle talen! De volgende gedichten zijn vrij naar 'Zondag'.

MAANDAG

Maandag had ik me voorgenomen om structureel te gaan werken niet zo hapsnap als altijd tussendoor geen e-mails checken of planten water geven een keurig lijstje maken met taken en die een voor een afvinken Maar het werd mijn belastingformulier

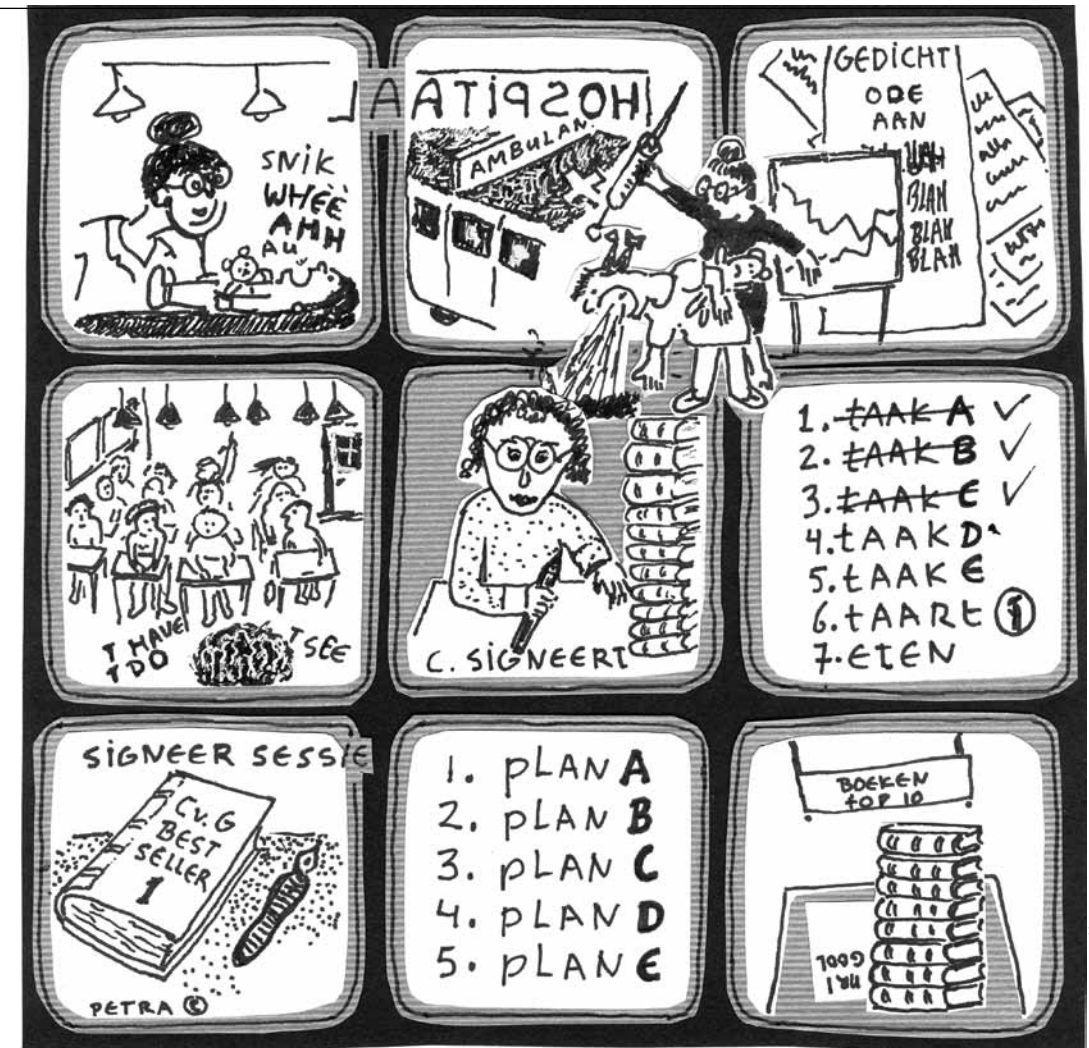
Als kind was ik van plan om kinderarts te worden het leek me een mooi beroep met geweldige status waarmee ik kon ontstijgen

aan mijn middenstandsmilieu

Maar ik werd docent Vorig jaar was ik van plan om een roman te schrijven een met veel diepgang en onmiddellijk succes niet zomaar een kort onbeduidend stukje Maar het werd dit gedicht ■

Christien van Gool <cmmhvangool@planet.nl>

Voor meer informatie kijk op <www.dichterdesvaderlands.nl>. Zie ook Van Gools weblog op <http://wp.digischool.nl/docentvo/>.

Petra van Kalker